

Fertőd–Eszterháza

Esterházy-kastély

Projektazonosító: GINOP-7.1.1-15-2016-00027

Támogatás összege: GINOP: GINOP:4.273.669.151 Ft

ISMERTETŐ

A fertőd–eszterházai Esterházy-kastély turisztikai célú fejlesztése

Támogatás intenzitása: 100%

Projekt célja:

A fertőd–eszterházai Esterházy-kastély turisztikai és infrastrukturális fejlesztése projekt keretében (GINOP-7.1.1-15-2016-00027) megvalósul az épület középső tömbje, valamint a Belvedere és az óratorony műemléki helyreállítása. A helyiségek eredeti bútorokkal kerülnek berendezésre történeti enteriőrként, így a lehető leghitelesebb formában kerülnek bemutatásra. A történeti terek eredeti pompájukban kerülnek felújításra és az épületben időszakos kiállítótermek is kialakításra kerülnek.

Alapkövetel a fertőd–eszterházai Esterházy-kastély turisztikai célú fejlesztése alkalmából:

SAJTÓKÖZLEMÉNY

2021. február 05-én, pénteken 13.00 órakor rendezték meg – a Nemzeti Kastélyprogram és a Nemzeti Várprogram keretében – „A fertői Esterházy-kastély turisztikai célú fejlesztése” ünnepélyes alapkövetelét (GINOP-7.1.1-15-2016-00027). A projekt 3.614.324.853, – Ft európai uniós, valamint 637.822.040,- Ft hazai, összesen 4.252.146.893,- Ft forrásból valósul meg.

A szigorú járványügyi szabályokat betartva, csökkentett létszámban megtartott eseményen Dr. Virág Zsolt miniszteri biztos, Glázer Tamás a NÖF Nemzeti Örökségvédelmi Fejlesztési Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója és Barcza Attila Sopron és térsége országgyűlési képviselője, valamint Egresitsné Firtl Katalin az Eszterháza Kulturális, Kutató- és Fesztiválpont Közhasznú Nonprofit Kft. ügyvezetője vettek részt. Az alapkövet a beszédet és köszöntőt tartó vendégek helyezték el.

Kastélytörténet:

A bécsi Schönbrunn és a párizsi Versailles méltó párja. Magyarország legnagyobb és legimpozánsabb barokk kastélya. A százhuszonhat rokokó stílusú szoba, a hatszázötven festményből álló Eszterházy-képtár, köztük Raffaello Santi Eszterházy Madonnájával, a díszterem, melynek falát Jozef Ignaz Mildorfer freskója díszíti, az impozáns kovácsoltvas kapu és a háromszáz hektáros franciakert – mind-mind azt bizonyítják, hogy a fertői Eszterházy-kastély valóban egy európai uralkodói udvarokhoz méltó fényűző rezidencia volt. Joseph Haydn aktív zeneszerzői korszakát itt töltötte Eszterházy (Fényes) Miklós szolgálatában. Operák, vígoperák, és szimfóniák születtek itt, melynek egy részét az emeleti díszteremben mutatták be. A kastély mögött állt az Operaház, a Muzsika-ház és a Bábszínház. Mellettük a kínai mulatóház, vagy Bagatell, mely a nevét onnan kapta, hogy amikor Mária Terézia megdicsérte akkor Eszterházy Miklós csak annyit mondott: „bagatell”. Az Eszterházy család a 17. században szerezte meg a süttői birtokot, a későbbi Eszterházát, a mai Fertődöt. Arról megoszlanak a vélemények, hogy a későbbi kastély építése mikor kezdődött, a legtöbben ezt 1720-ra teszik, de felmerült olyan nézet is, miszerint a kastély őseit már a 17. században építeni kezdték. 1720-ban Eszterházy József Anton Erhard Martinelli építőmestert építkezéssel bízta meg, Simon Mödlhammer ácsmesterrel pedig a tetőszék kialakítására kötöttek szerződést. A kert kiépítésére Anton Zinner császári kertmérnököt kérték fel. József korai halála után másodszülött fia, Eszterházy Miklós örökölte a süttői uradalmat. Miklós gyámjai tovább folytatták az építkezéseket, majd nagykorúsága és házasságkötése után Miklós is alakított a rezidenciájaként funkcionáló süttői kastélyon. J. M. Hahn közreműködésével pl. a kertet bővítették ki. 1762-ben utód nélkül meghalt Miklós bátyja, Eszterházy Pál Antal. A hercegi rang és a nagy vagyon így Miklósrá szállt, aki ettől kezdve több fázisban hatalmas komplexummá fejlesztette a kis süttői kastélyt, amit 1765-től már Eszterházának hívott. Az első nagy fejlesztési ütem 1762 és 1768 között zajlott. Jelentős szerepet játszott benne Nicolaus Jacoby lotharingiai származású mérnök, valamint egyes szerzők szerint Johann Ferdinand Mödlhammer építőmester, továbbá tervezési feladatokkal látták el a 18. század utolsó negyedének egyik legjelentősebb mesterét, Melchior Hefelét is. A második ütemre 1774 és 1778 között került sor, míg az épületet a belvederrel fejezték be az 1780-as évek közepén. Mindeközben kiépült a hatalmas park, már 1773 előtt felépültek a melléképületek: a jószágkormányzóság, a marionett színház, a narancsház és a víztorony, valamint többek között az opera, a kínai táncház és az istálló. Az opera 1780-ban leégett, de már egy évre rá – más formában ugyan – újjáépítették. Eszterházy Miklós halála után a rokokó komplexumot csak ritkán használták, a hercegi udvar visszaköltözött Kismartonba (Eisenstadt, Ausztria). A 19. század a hanyatlás korszaka volt. A kastélyt a 19. század végétől felújították és modernizálták, az enteriőröket a később híressé vált Schmidt Miksa cégével alakították ki. A 20. század első évtizede Eszterházy IV. Miklós és felesége, Cziráky Margit idején egy újabb „fénykort” jelentett. A kertet is a kor ízlésének megfelelően alakították át. A II. világháború végén a helyi lakosság és a Vörös Hadsereg részéről nagy pusztítások érték a kastélyt. A műtárgyállományt széthordták, az épület gyors romlásnak indult. A háború utáni helyreállítások 1957-ben kezdődtek el, és kisebb-nagyobb megszakításokkal az 1980-as évek első feléig tartottak. A homlokzatok mai képezének kialakítása 2004-ben kezdődött el, majd 2009-ben az „Eszterháza, Közép-Európai Kulturális Központ” EU-s fejlesztési projekt keretében elindult a sala terrena, a nyári ebédlő, valamint a díszterem és a díszterem előterének a restaurálása. Mindeközben két KEOP-program keretében megtörtént a Cziráky Margit-korabeli rózsakert rekonstruálása és a

Lés-erdő alléinak kitisztítása is. A marionett színház, a víztorony és a narancsház épületegyüttesét is helyreállították, a jószágkormányzói épület pedig 2016-ra készült el. A marionett színház (a víztoronnyal és a narancsházzal) műemléki felújítása 2014-ben ICOMOS-díjat, a jószágkormányzói épület felújítása pedig 2016-ban Építőipari Nívódíjat nyert. 2016-ban indult a nyugati szárny felújítása, aminek eddig csak az első üteme zárult le.

A Nemzeti Kastélyprogram és nemzeti Várprogram kapcsán újabb fejlesztések várhatóak megújul az Esterházy-kastélyban. 2017 őszétől a középész négy nagy reprezentatív lakosztályának felújításához kapcsolódó restaurátori kutatások folytak. A fa-, fém-, szilikát-(kályha-), kő-stukkó- és festőrestaurátorok 1945 előtti részleteket, történeti felületeket kerestek. Azt próbálták megállapítani, hogy melyik részlet köthető az 1957-ben kezdődő II. világháború utáni felújításokhoz, és melyik részlet háború előtti, 19. század végi vagy 20. század eleji, esetleg építéskori, tehát 18. századi.

A festőrestaurátorok továbbá még fel nem tárt díszítő falfestéseket is kerestek, mivel 2009-ben egy kiállítás építéskor az I. emeleten, a díszteremtől Nyugatra elhelyezkedő ún. Albert szász-tescheni hercegi lakosztály északi, hosszúkás helyiségében, régi előszobájában falfestés-maradványokat találtak. 2009-ben nem nyílt mód a teljes falfelület feltárására, később, azonban a szondázó restaurátori kutatás kiderítette, hogy a díszítőfestés nagy kiterjedésben és jó, rekonstruálható állapotban fennmaradt.

A helyiségben egyenesen két festési periódus maradványait is sikerült feltárni. Az első periódust rózsaszínes tónus jellemzi, hasonló ahhoz, mint ami a helyiséggel szimmetrikusan, a díszteremtől keletre elterülő ún. porcelánszoba falán is látható, és amit 2011-ben restauráltak. A másik periódus zöldes tónusú, virágfüzerekből áll. Ez a lépcsőház díszítőfestéséhez hasonló. Ebből arra lehet következtetni, hogy az első az 1760-as évek végén, míg a második az 1770-es évek első felében-közepén készülhetett. Ugyanezt a két egymáson lévő díszítőfestést találták meg a hosszúkás helyiségből nyugat felé nyíló kis szobában is. A látogatók az újonnan feltárt rokokó falfestéseket a felújítást követően restaurálva, régi fényükbe visszaállítva láthatják majd.